

STRUČNI RAD**Dalibor Stanojević**

Student postdiplomskog studija Fakultet fizičkog vaspitanja i sporta Univerziteta u Istočnom Sarajevu

UDK: 373.3:796-057.874

DOI: 10.7251/SIZ1602048S

PERCEPCIJA VAŽNOSTI PREDMETA TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ KOD UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA*Abstract*

Ubrzani razvoj tehnologije danas je u mnogo čemu olakšao ljudski život ali je isto tako i rezultirao smanjenjem tjelesne aktivnosti kod svih dobnih grupa. Dobro je poznata činjenica da tjelesna aktivnost kod djece utiče na zdravlje i razvoj, a i prevenira razvoj rizičnih faktora u kasnijoj životnoj dobi. Prema rezultatima studije švedskih naučnika tjelesni odgoj može poboljšati ocjene učenika iz drugih predmeta. Tjelesne aktivnosti kako u školi tako i izvan nje predstavljaju područje u kojem su djeca posvećena isključivo svom tjelesnom razvoju i zdravlju. Tjelesni odgoj, kako navode Allison et al. (2000) predstavlja predmet u školskom sistemu u kojem se od učenika očekuje da stekne znanja i vještine u području sporta i tjelesne aktivnosti. Cilj tjelesnog i zdravstvenog odgoja je pomoći učenicima da shvate, razviju i usvoje obrasce zdravog života. Nadalje, osnovni cilj fizičke aktivnosti i tjelesnog vježbanje u školama je uticati na sve bazično-motoričke sposobnosti djece. Zbog toga je veoma bitno i da sama djeca imaju pozitivnu percepciju o važnosti zdravstvenog i tjelesnog odgoja. Zbog svega navedenog cilj ovog rada je utvrditi percepcije učenika osnovnih škola prema predmetu tjelesni i zdravstveni odgoj.

Ključne riječi: tjelesna aktivnost, zdravlje, razvoj, sport

UVOD

Tjelesni i zdravstveni odgoj postao je dio školskog programa na početku 19. vijeka (Hackensmith, 1966). Važnost tjelesnog i zdravstvenog odgoja u školama bila je vrlo brzo prepoznata. Na prijelazu u 20. vijek lična higijena i vježbanje u svrhu očuvanja tjelesnog zdravlja bili su uključeni u nastavni plan i program tjelesne i zdravstvene kulture kao osnovne kompetencije koje učenici stiču (Weston, 1962). Ipak, isključivu usmjerenost na zdravlje kritikovali su (Wood, 1913; Wood & Casidy, 1930) i smatrali su je nedovoljnom i štetnom za razvoj djeteta u cjelini. Cilj obrazovanja, još od samih početaka, je bio razvoj kognitivnih sposobnosti u smislu sticanja znanja u akademskim disciplinama. Fizička i tjelesna kultura kao dio obrazovnog sistema pruža jedinu priliku djeci i omladini da uče o fizičkom kretanju i da se bave fizičkom aktivnošću u isto vrijeme. Međutim, tjelesna i zdravstvena kultura ne ograničava se samo na fizičke vještine. Naime, kroz fizičke aktivnosti djeca se upoznaju i a pojmovima kao što je *fair play* (poštena igra), timsko zalaganje itd. Upravo prethodno spomenuto daje dodatnu težinu i važnost koju ima tjelesna i zdravstvena kultura kao dio nastavnog programa posebno u osnovnim školama.

U osnovnim školama u BiH tjelesna i zdravstvena kultura obavezan je predmet koji djeca pohađaju dva puta sedmično. Efekti nastave tjelesne i zdravstvene kulture ogledaju se prvenstveno u pozitivnom uticaju na rast i razvoj mladog organizma, s jedne, i povećanja motoričkih sposobnosti, s druge strane (Višnjić et.al., 2004; Marković, 2008). Vježbanje u školama za cilj ima pozitivan uticaj na bazno-motoričke sposobnosti.

Sve evropske zemlje prepoznaju važnost tjelesne i zdravstvene kulture u školi. Ovaj nastavni predmet obavezan je dio svih centralnih kurikulumskih okvira i obavezan u primarnom i nižem sekundarnom

obrazovanju diljem Evrope. Zemlje su također naglasile značaj fizičke aktivnosti i sporta kao korisnog načina korištenja slobodnog vremena. Oko polovice obrazovnih sistema ima nacionalne strategije promocije razvoja tjelesne i zdravstvene kulture i fizičke aktivnosti dok dvije trećine obrazovnih sistema ima inicijative velikih razmjera posvećene ovom području. Ovo jasno odražava političku volju za razvojem i poticanjem takvih aktivnosti kao odrednice društvenog blagostanja i zdravlja (Euridyce, 2013).

Uloga tjelesne i zdravstvene kulture, posebno danas kada se djeca kao i odrasli sve manje i manje kreću dobiva sve veći i veći značaj. Za većinu učenika to je jedini oblik organizirane aktivnosti koje imaju.

Danas, tjelesna i zdravstvena kultura ima posebnu važnost zbog sve prisutnijih pojava koje ugrožavaju zdravlje djece (dominacija medija i smanjivanje kretanja kao prijeke potrebe djeteta, pojava deformiteta, prisustvo droge i drugih nepoželjnih sredstava (Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske, 2009).

Tjelesna i zdravstvena kultura danas u savremenom svijetu, ima biološku i zdravstvenu vrijednost. Biološka vrijednost se ogleda u održavanju ravnoteže između pojedinih organa i organskih sistema te između samog organizma i okoline. Zdravstvena vrijednost se ogleda o uticaju koji ima tjelesno vježbanje na razvoj čovjeka i razvoj antropoloških obilježja učenika. Upravo zbog svega navedenog tjelesna i zdravstvena kultura ima veliku važnost u odgojno obrazovnom procesu.

METOD

Istraživanje je provedeno na uzorku od 100 učenica i učenika osnovnih škola „Aleksa Šantić“ i „Ivan Goran Kovačić“ u Banja Luci, u aprilu, 2016. godine. Svi učenici su pohađali redovni program tjelesne i zdravstvene kulture u svojim školama. Podaci su prikupljeni u školama na nastavi tjelesne i zdravstvene kulture. Istraživanje je provedeno u skladu sa uputstvima Etičkog kodeksa istraživanja sa djecom i o djeci u BiH. U istraživanju je korišten upitnik koji se sastojao iz dva dijela. U prvom dijelu upitnika su podaci o demografskim karakteristikama ispitanika. U okviru drugog dijela učenicima su predstavljene izjave, te im je ponuđeno pet mogućnosti (Likertova skala sa pet mogućnosti) koji najbolje opisuju njihov stav vezan za navedenu tvrdnju.

1. Tjelesni i zdravstveni odgoj (u daljnjem tekstu fizičko vaspitanje) mi je zanimljiv predmet (1 = u potpunosti se slažem, 2 = slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = u potpunosti se ne slažem, 5 = ne slažem se).
2. Fizičko vaspitanje mi je mi je razumljivo (1 = u potpunosti se slažem, 2 = slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = u potpunosti se ne slažem, 5 = ne slažem se).
3. Fizičko vaspitanje mi nije teško (1 = u potpunosti se slažem, 2 = slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = u potpunosti se ne slažem, 5 = ne slažem se).
4. Fizičko vaspitanje mi je važan predmet za moju budućnost (1 = u potpunosti se slažem, 2 = slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = u potpunosti se ne slažem, 5 = ne slažem se).
5. Fizičko vaspitanje mi je najomiljeniji predmet u školi (1 = u potpunosti se slažem, 2 = slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = u potpunosti se ne slažem, 5 = ne slažem se).
6. Želio/la bih da fizičko vaspitanje imamo više od dva puta sedmično (1 = u potpunosti se slažem, 2 = slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = u potpunosti se ne slažem, 5 = ne slažem se).
7. Volim ići na nastavu fizičkog vaspitanja (1 = u potpunosti se slažem, 2 = slažem se, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = u potpunosti se ne slažem, 5 = ne slažem se).

U obradi podataka korištene su deskriptivne statistike IBM-ovog softvera SPSS 23.

REZULTATI

U Tabeli 1 je prikazana polna struktura anketiranih učenika i to 52 dječaka i 48 djevojčica.

Tabela 1: Polna struktura anketiranih učenika

Pol učenika					
		Ispitanici	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	Muško	52	52,0	52,0	52,0
	Žensko	48	48,0	48,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

U Tabeli 2 je prikazan razred koji anketirani učenici pohađaju.

Tabela 2: Razred koji anketirani učenici pohađaju

Koji ste razred?					
		Ispitanici	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	5,00	10	10,0	10,0	10,0
	6,00	20	20,0	20,0	30,0
	7,00	31	31,0	31,0	61,0
	8,00	30	30,0	30,0	91,0
	9,00	9	9,0	9,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

Prema podacima iz Tabela 2 najveći broj anketiranih učenika njih 31 pohađa sedmi razred, njih 30 pohađa 8, njih 20 pohađa šesti razred, njih 10 pohađa peti razred, a njih 9 pohađa deveti razred.

Tabela 3: Prva izjava iz upitnika

Fizičko vaspitanje mi je zanimljiv predmet.					
		Ispitanici	Postotak	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	U potpunosti se slažem	5	5,0	5,0	5,0
	Slažem se	56	56,0	56,0	61,0
	Niti se slažem nit se ne slažem	27	27,0	27,0	88,0
	U potpunosti se ne slažem	5	5,0	5,0	93,0
	Ne slažem se	7	7,0	7,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

Većina anketiranih učenika, njih 61 (pet se u potpunosti slaže, a 56 se slaže sa tvrdnjom) je izjavila kako se slaže sa izjavom koja kaže: „fizičko vaspitanje mi je zanimljiv predmet“, njih 27 se niti slaže niti ne slaže. Sedam učenika se ne slaže sa navedenom izjavom, dok je njih pet izjavilo kako se u potpunosti ne slaže sa navedenom izjavom. (Tabela 3).

Nadalje, 49 (13 se u potpunosti slaže, a 36 se slaže) anketiranih učenika je odgovorilo kako se slaže sa tvrdnjom „fizičko vaspitanje mi je razumljivo“. Njih 29 (pet se u potpunosti ne slaže, a 24 se ne slaže) se ne slaže sa prethodno navedenom tvrdnjom. Njih 22 se niti slaže niti ne slaže sa navedenom tvrdnjom. (Tabela 4).

Tabela 4: Druga izjava iz upitnika

Fizičko vaspitanje mi je razumljivo.					
		Ispitanici	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	U potpunosti se slažem	13	13,0	13,0	13,0
	Slažem se	36	36,0	36,0	49,0
	Niti se slažem nit se ne slažem	22	22,0	22,0	71,0
	U potpunosti se ne slažem	5	5,0	5,0	76,0
	Ne slažem se	24	24,0	24,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

Najveći broj anketiranih učenika njih 48 (20 se u potpunosti ne slaže, a 28 se ne slaže) se ne slaže sa tvrdnjom „Fizičko vaspitanje mi nije teško.“ Čak 26 ispitanika se niti slaže niti ne slaže sa navedenom tvrdnjom. Isti broj učenika njih 26 (troje se u potpunosti slaže, a 23 se slaže) smatra kako im fizičko vaspitanje ipak nije teško (Tabela 5).

Tabela 5: Treća izjava iz upitnika

Fizičko vaspitanje mi nije teško.					
		Ispitanici	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	U potpunosti se slažem	3	3,0	3,0	3,0
	Slažem se	23	23,0	23,0	26,0
	Niti se slažem nit se ne slažem	26	26,0	26,0	52,0
	U potpunosti se ne slažem	20	20,0	20,0	72,0
	Ne slažem se	28	28,0	28,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

Tabela 6: Četvrta izjava iz upitnika

Fizičko vaspitanje mi je važan predmet za moju budućnost.					
		Ispitanici	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	U potpunosti se slažem	53	53,0	53,0	53,0
	Slažem se	10	10,0	10,0	63,0
	Niti se slažem nit se ne slažem	23	23,0	23,0	86,0
	U potpunosti se ne slažem	9	9,0	9,0	95,0
	Ne slažem se	5	5,0	5,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

Većina anketiranih učenika, njih 63 (53 se u potpunosti slaže, a 10 se slaže) se slaže kako je fizičko vaspitanje važan predmet za njihovu budućnost. Njih 23 se niti slaže niti ne slaže, dok njih 14 (pet se ne slaže, a devet se u potpunosti ne slaže) ne smatra kako je fizičko vaspitanje važan predmet za njihovu budućnost (Tabela 6).

Tabela 7: Peta izjava iz upitnika

Fizičko vaspitanje mi je najomiljeniji predmet u školi.					
		Ispitanici	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	U potpunosti se slažem	16	16,0	16,0	16,0
	Slažem se	24	24,0	24,0	40,0
	Niti se slažem nit se ne slažem	24	24,0	24,0	64,0
	U potpunosti se ne slažem	27	27,0	27,0	91,0
	Ne slažem se	9	9,0	9,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

40 anketiranih učenika smatra kako im je fizičko vaspitanje najomiljeniji predmet u školi (16 se u potpunosti slaže, a 24 se slaže). Njih 24 se niti slaže niti ne slaže sa navedenom tvrdnjom, dok njih 36 (27 se u potpunosti ne slaže, a 9 se ne slaže) ne smatra da im je fizičko vaspitanje omiljeni predmet u školi (Tabela 7).

Tabela 8: Šesta izjava iz upitnika

Želio/la bih da fizičko vaspitanje imamo više od dva puta sedmično.					
		Ispitanici	Procenat	Važeće procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	U potpunosti se slažem	30	30,0	30,0	30,0
	Slažem se	28	28,0	28,0	58,0
	Niti se slažem nit se ne slažem	23	23,0	23,0	81,0
	U potpunosti se ne slažem	11	11,0	11,0	92,0
	Ne slažem se	8	8,0	8,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

Većina anketiranih učenika njih 58 bih htjela da ima fizičko vaspitanje više od dva puta sedmično. Njih 19 to ne bih željelo dok je njih 23 neopredijeljeno (Tabela 8).

Tabela 9: Sedma izjava iz upitnika

Volim ići na nastavu fizičkog vaspitanja.					
		Ispitanici	Procenat	Važeći procenat	Kumulativni procenat
Važeće vrijednosti	U potpunosti se slažem	37	37,0	37,0	37,0
	Slažem se	27	27,0	27,0	64,0
	Niti se slažem nit se ne slažem	20	20,0	20,0	84,0
	U potpunosti se ne slažem	13	13,0	13,0	97,0
	Ne slažem se	3	3,0	3,0	100,0
	Ukupno	100	100,0	100,0	

Većina anketiranih učenika, njih 64 voli ići na nastavu fizičkog vaspitanja. Njih 16 to ne voli, dok je njih 20 neopredijeljeno po navedenoj izjavi (Tabela 9).

Deskriptivne statistike (aritmetička sredina i standardna devijacija) predstavljene su u Tabeli 10.

Tabela 10: Deskriptivne statistike

Deskriptivne statistike					
	N	Minimum	Maksimum	Aritmetička sredina	Standardna devijacija
Fizičko vaspitanje mi je zanimljiv predmet.	100	1,00	5,00	2,5300	,93695
Fizičko vaspitanje mi je razumljivo.	100	1,00	5,00	2,9100	1,37873
Fizičko vaspitanje mi nije teško.	100	1,00	5,00	3,4700	1,20985
Fizičko vaspitanje mi je važan predmet za moju budućnost.	100	1,00	5,00	2,0300	1,25895
Fizičko vaspitanje mi je najomiljeniji predmet u školi.	100	1,00	5,00	2,8900	1,23005
Želio/la bih da fizičko vaspitanje imamo više od dva puta sedmično.	100	1,00	5,00	2,3900	1,24637
Volim ići na nastavu fizičkog vaspitanja.	100	1,00	5,00	2,1800	1,15802
Uzorak	100				

Deskriptivna statistika predstavljena u Tabeli 10 upućuje na pozitivne percepcije učenika prema predmetu fizičko vaspitanje. Njihove se procjene kreću od kategorije 2 naviše (vrijednost aritmetičke sredine), te od .09 do .1,26 (vrijednosti standardne devijacije). Anketirani učenici procjenjuju fizičko vaspitanje kao predmet koji je bitan za njihovu budućnost. Za većinu je razumljiv, zanimljiv i htjeli bih ga imati više od dva puta sedmično i većina voli ići na nastavu fizičkog vaspitanja. Aktualni Nastavni planovi i Programi u BiH, prvi put u svojoj koncepciji definišu temeljna teorijska znanja kojima bi učenici uz praktična znanja stvorili navike za tjelesnim vježbanjem i izgrađivali aktivan životni stil usmjeren na kvalitetu svoga zdravlja.

DISKUSIJA

I drugi autori su se bavili istraživanjem preferencija i motivacija za sate fizičkog vaspitanja. Tako su Van Wersch et al. (1992) pokazali da što su učenici stariji sve su manje zainteresirani za bavljenje tjelesnom aktivnošću, slabi njihova motivacija i uvjerenje u vlastitu tjelesnu kompetentnost te da se uslijed toga njihovo aktivno učešće i zalaganje na satovima tjelesnog odgoja značajno smanjuje. Rezultati ovog istraživanja pokazali su i da je aktivno bavljenje sportom prisutno u jednakoj mjeri na sva četiri uzrasta, dok se rekreativno bavljenje sportom značajno povećava na starijim uzrastima.

Marušić (2006.a) je u svom istraživanju vrjednovala nastavne programe u osnovnoj školi iz perspektive učenika osmih razreda. Fizičko su vaspitanje učenici, u navedenom istraživanju,

procijenili najzanimljivijom i najlakšom od svih predmeta. Na semantičkoj skali od devet stepeni, u kojoj viši stepen odgovara nižoj vrijednosti procjene, važnost fizičkog vaspitanja na petom je mjestu, a korisnost za budućnost učenika na trećem mjestu. Zbog nastavnih sadržaja i fleksibilnosti nastave najčešće je spominjan

kao najomiljeniji školski predmet. Autorica je na istom uzorku ispitanika, u navedenoj referenci, istraživala motivaciju učenika i školske predmete: polne razlike među učenicima u kontekstu teorije vrijednosti i očekivanja. Razlike u učeničkoj percepciji predmeta procjenjivala je dimenzijama zanimljivost predmeta, omiljenost, težina predmeta i razumljivost, korisnost za sadašnji život i važnost za budući život učenika. Rezultati istraživanja za fizičko vaspitanje upućuju na izrazito veću sklonost dječaka, što je u skladu s kulturalno univerzalnim nalazima o većoj preferenciji dječaka prema sportskim aktivnostima (Stelzer et.al., 2004).

U istraživanju Harlanda et. al (2002) učenici su završnoga razreda obaveznoga obrazovanja rangirali najvažnije predmete za njihov sadašnji život. To su matematika, informatika tehnologija i fizičko vaspitanje, a najmanje su im važni umjetnost i glazba. Pri procjenama preferencija prema školskim predmetima, dječacima su najomiljeniji fizičko vaspitanje, informatika tehnologija i umjetnost. Dječaci više vole fizičko vaspitanje od djevojčica.

U međukulturnoj studiji odnosa prema fizičkom vaspitanju Stelzer et. al(2004) navode kako učenici iz Sjedinjenih Američkih Država, Australije, Engleske i Češke imaju generalno pozitivan stav prema fizičkom vaspitanju. Dobivene razlike među pojedinim zemljama objašnjavaju razlikama u kurikulumima fizičkog vaspitanja i njegovoj poziciji u sveukupnom školskom programu. U svim ispitivanim zemljama dječaci su imali značajno izraženije pozitivno mišljenje prema tjelesnom odgoju od djevojčica.

ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja su pokazali kako anketirani učenici imaju generalno pozitivan stav prema predmetu fizičko vaspitanje. Jedina izjava sa kojom se učenici nisu složili glasi: „fizičko vaspitanje mi nije teško.“ Naime, većina anketirane djece smatra fizičko vaspitanje teškim, što je indicija za bolju angažiranost nastavnog osoblja. Jasno je da je jedan od osnovnih ciljeva nastave fizičkog vaspitanja jeste naučiti i motivisati učenike da se koriste sadržajima koje su usvojili na satovima u svakodnevnom životu. Način da se to uradi jeste da se kod učenika probudi svijest o vrijednostima tjelesnog vježbanja što će biti jako teško ako učenici smatraju predmet odnosno sadržaje koji se obavljaju za vrijeme same nastave teškima. Sama nastava more biti prilagođena individualnim potrebama svakog učenika. Dakle, današnja saznanja potvrđuju da se sistematskim, naučno utemeljenim vježbanjem bitno može uticati ne samo na regulaciju morfoloških, motoričkih i funkcionalnih obilježja već u velikoj mjeri i na kognitivne funkcije te na faktore odgovorne za modele ponašanja i socijalizaciju mladih ljudi. Danas, više nego ikada prije fokus je na kvalitetnim sadržajima na satovima fizičkog vaspitanja. Dakle, pored poboljšanja materijalnih uslova u pojedinim školama neophodno je i dodatno educirati osoblje koje bi onda adekvatno moglo raditi sa budućim generacijama.

Krajnji uspjeh ovog predmeta u školama ovisi u najvećoj mjeri o materijalno-tehničkim uslovima koja nisu na zadovoljavajućem nivou u mnogim školama. Trenutno se, neke u škole u BiH, uz pomoć nadležnog ministarstva bore kako bi namakle sredstva za adekvatnu infrastrukturu i opremu.¹ Pored neophodne infrastrukture i opreme i nastavno osoblje je u velikoj mjeri odgovorno kako bi se učenicima omogućio kvalitetan rad s naglaskom na potrebe tjelesne aktivnosti. Fizičko vaspitanje specifičan je predmet i znatno se razlikuje od ostalih odgojno-obrazovnih područja upravo prema materijalno-tehničkim i vremenskim uvjetima održavanja nastave. Tako se nastava može provoditi na

¹ Izvor: IUVENTA (2013). Časopis o radu s mladima.

otvorenim površinama (igralište, atletska staza, skakališta, bacališta, slobodne zelene površine, bazeni i poligoni) i u zatvorenim prostorima (sportske dvorane, fitness i aerobic centri, bazeni) uz pomoć različitih sprava, rekvizita, pomoćno-tehničke opreme, vizualnih, auditivnih, audiovizualnih i tekstualnih sredstava te tehničkih sredstava i opreme (video pomagala, audio pomagala, audio-video pomagala, uređaji...). Iz svega navedenoga može se zaključiti da bi nastava tjelesne i zdravstvene kulture trebala biti raznovrsna i na taj način zanimljivija i pristupačnija učenicima.

Nadalje, velik broj škola, kako onih centralnih tako i onih područnih, nema sportske dvorane ni vanjske terene, a ako i imaju u velikoj većini su dotrajale (čast iznimkama!). U nekim manjim gradovima postoje dvorane u kojima se nastava provodi udvojeno tako da na polovini dvorane radi jedno razredno odjeljenje, a na drugoj polovici dvorane drugo razredno odjeljenje, kao i dvorane koje koriste tri i više škola.

Dakle, poticanje sporta u obrazovnim institucijama u BiH definitivno nije na zavidnom nivou. Pojedini školama u BiH nedostaju sprave, lopte te druga oprema za izvođenje časova fizičkog odgoja, a druge čak nemaju ni fiskalturnu salu, kao što je to prethodno spomenuto. Ono što je pored otežanih uslova karakteristično za sve škole jeste činjenica da iz godine u godinu imaju zavidne rezultate na kantonalnim, republičkim, državnim i internacionalnim sportskim smotrama i takmičenjima. Kada bi se tim mladim ljudima dao veći poticaj, zasigurno bismo imali i bolje rezultate od onih kojima se svakodnevno, bez prave zasluge, dičimo.²

LITERATURA

1. Allison, C., Xiang, P., McBride, R.E., Guan, J.M., & Solmon, M.A. (2003). Children's motivation in elementary physical education: An expectancy-value model of achievement choice. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 74, 25-35.
2. Eurydice (2013). *Tjelesna i zdravstvena kultura u sport u evropskim školama*: Brusel: Education, Audiovisual and Culture Executive Agency.
3. Hackensmith, C.W. (1966). *History of physical education*. New York: Harper & Row.
4. Harland, J., Moor, H., Kinderand, M., & Ashworth, K. (2002). *Is the curriculum working?* Northern Ireland: NFER
5. IUVENTA časopis o radu s mladima (2014). *Nastava tjelesnog i zdravstvenog odgoja i infrastruktura škola*. Dostupno na: <http://www.iuventa.mladi.org/tekstovi-price/126-nastava-tjelesnog-i-zdravstvenog-odgoja-i-infrastruktura-skola>, datum pristupa [28.09.2016. godine].
6. Marušić, I. (2006.a). Motivacija i školski predmeti: polne razlike među učenicima u kontekstu teorije vrijednosti i očekivanja. Zagreb: Institut za društvena istraživanja.
7. Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske. (2009). *Okvirni nastavni plan i program za prvi razred devetogodišnje osnovne škole*.
8. Muratbegović, E & Šućur-Janjetović, V. (2103). *Etički kodeks istraživanja sa djecom i o djeci u BiH*. Sarajevo: Nacionalna i univerzitetska biblioteka.
9. Stelzer, J. M., Fenster, M. J., & Langford, G. (2004). Attitudes towards physical education: A study from four countries: Austria, Czech Republic, England and USA. *College Student Journal*, 38, 171-178.
10. Van Wersch, A., Trew, K., & Turner, I. (1992). Post-primary school pupils' interest in physicaleducation: Age and gender differences. *British Journal of Educational Psychology*, 62, 56-72.
11. Višnjčić, D. (2004). Teorija i metodika fizičkog vaspitanja. Beograd. FSFV
12. Weston A. (1962). *The making of American physical education*. New York: Appleton-Century-Crofts.
13. Wood T.D. (1913). *The ninth yearbook of the National Society for the Study of Education (part 1)* Chicago, IL: University of Chicago Press.
14. Wood T.D., Cassidy, R.F. (1930). *The new physical education: A program of naturalized activities for education toward citizenship*. New York: Macmillan.

Korespodencija

Dalibor Stanojević

Student postdiplomskog studija

Telefon: 066/771-457

e-mail: mistersd91@hotmail.com

² Izvor: IUVENTA (2013). Op. cit.